

Rojenice

Ko se človek rodi - pravijo, pripravljajo starodavne - sedijo za mizo rojenice, ki sedijo, kaj bode počel v življenju svojim, ali bode srečen ali ne, kaj bode največja dobitil v življenju, kako smrti bode umrl, itd. Pravijo, da so jih v starih časih ljudje vidili kot tri bele žene sedeti za mizo, ki so glasno pripovale vsem pričujočim, kaj bode z vsakim rojenim. Človekom se godilo na svetu. V tistem času je bil kraj enak sedil, kaj ima čez vsj priti; bili so po tistem nekteri starši svojih otrok zelo veselji, nekteri, se bi da, pa zelo žalostni; kajti največ, so sedeli, kaj se do vsj njih nekega ali drugega zgodilo. Gategadel sedaj le nekoliko privedijo k rojstvu in se vedejo za mizo, da bi se bili starši nesrečnih otrok prejalostni in starši srečnih preveseli. Zato pravijo, je dobro kruha na mizo dajati tak čas, da rojenice pri kruhu sedé in boljšo srečo naproste.*) Preprosti narod tudi tudi ali prav za prav le s pravilicami dokazuje, da sleča, ki jo rojenice naproste, nikakor ne zapusti človeka.

* Po nekterih krajih na Dolenskem, majo še to navado, kruh na mizo davati ob poročni, in kruh x do 100 Fega.

Pravijo, da ^{sv.} Matija rojenice naproste, kaj bi očeta in mater ubil. Mati njegova je bila žalostna, in očelej se je zjokala, kadar mu je kruha dejala. Nekoga dne jo Matija praša, zakaj da se joče, kadar vjemu kruha daje. Dati mu odgovori: "Kaj bi se ne, dragi sinček! Ko se spomnim, da tistemu kruh bomim, ki me bo ubil." "Kaj jaz si vas ubil?" - govore Matija. "Da, sinček moj! Takda je; v tvojem rojstvu so je rojenice povedale, da doš mene in očeta ubil. In kar rojenice nameni-jo, temu se nihče ne more ustavljati" - odgovori mati. "Sega pa le nočem!" - reče blagi Matija - "rajše grem bližjemu svetu, kot da bi svoje starše umoriti imel." "Kd je šel Matija v daljno deželo in nihče domačih ni vedil, kam. Srečen je bil v daljni deželi, vse ga je rado imelo in spoštovalo; zelo je obogatil, in ker je bil tudi lepe postave, je dobil hčer nekoga grofa za ženo in glad za doto. Dolgo je živel s svojo mlado ženo v sreči in miru. Svega dne se goda na lov; gospo in vse druge služine pa doma pusti. Ko prvič lov zastavijo, gminó namesti zajcev tri mlade fantičke. Mlodeci govore: "Kaj pa vi glajščak tu delate? pri vaši ženi doma so pa drugi!" Matija se nasmeja ter reče: "Oste." Drugič lov nastavijo, in vjamejo tri mladenčce, ki pravijo: "Glajščak, kaj vi tukaj delate? doma pri vaši gospo so pa drugi!" Matija reče: "O, mladost je urost; kdo bode nočem vezel." Tretjič lov nastavijo, pa vjamejo

! Poberite se pred mene pagci! Kaj vi o teh rečeh?

teji moji. Mati mojje tako govore: „Kaj se mudite vi ka lo-
au, v naši hiši do pa, pri naši ženi drugi!“ „Starine ljudem
vera gre“ — si misli Matija in gre domi. Ko domi pride, pa
hajd! karavnost v spavnicah. Ko vaju stopi, zagleda na
postelji dva; ves togoten ropade mi ter odseka obema glave, na se ne pogleda
ne, čigave so. To storivši, ves preplašen zapusti sobo, hi je ga peče doprived-
no ljudodelstvo. Na pragu ga sreča žena njegova, hi mu reče:
„Ka rano davno te hi toliko čase domi. Kaj neki si tako
dolgo delal na loce? Kaj pa doma sama gostijo, pripravljam,
kajti toj oče in mati sta prišla; kudu od pota sem ju
djala na najino posteljo spat.“ „Mimeno!“ — zaklikne Ma-
tija „sledema sem glade odsekal.“ — Mati in oče sta namu-
reč strhela, kako se godi njenemu sinu. Poprasila sta dol-
go in naposed gledila, kje da je in kako se mu godi. Ka-
dovala sta se, svojega sina srečnega viditi; — a rano to je da-
lo priloznost k spolujemu rojnicine obljube.

Matijata je vest neizrečeno pekla; Mleuit je pokoriti
se za svoj greh; al menil je, da ni več pokore za-uj; kajti hu-
doba, hi je popred lagala v stroch, mladencih in starih
vidno, mu glaj nevidno narode govore. Ker je bil pa klaj-
ga srea, ker je do ubijanja vedno le dobre dela opravjal
in se umoa se je le v naglosti udeležil, se je kaj nimil je-
no na-uj srel. Glasti enega dne glas: „Matija: zidaj rim-
ski most, da bo greha prost!“ On slusa ta glas, ter prične
zidati. Al kar podnevi sezida, mu hudoba ponoci podere.
Delj čase dela tako — in je se mislil obupati, pa popet za-
stle glas, hi mu velava, naj obljubi hudobi hi prve romaje,
hi bojo čli por mostu. On stoji tako, in zidanje je št
spešno od rok, al muči ga misel, kakošne romaje mu bo
dal. Popet ga potolaji glas, hi mu veli: „Ko do sezidanu
most, potoci hi kugelje porojem in zajem za njimi hi
peske opravljen, s trbicami na dratu ter s privezanimi
palčicami — in to boje romaji. No je most sezidan,
stoli Matija res tako. A hudoba se razjezi in pol mosta
slovali, hi ga potem niso nikoli mogli dozidati. — Pravo
tudi, da ima ov. Matija na podobni zato „žatako“ nama-
lano, ker je ž rjo sčetu in mater glave odsekal.